

- Art. 4. Dispensandi in 1. gradu affinitatis illicitæ, in impedimento publico, 242, ... 410
 Clausulæ de absoluteione, legitimatione prolis, causa et potestate subdelegandi in prædictis, 243, ... 411

APPENDIX I.

- Formula III.** (pro Episcopis Germaniæ, Austriæ, Hungariæ, Belgii, etc.), 244, ... 414
 “ **IV.** (pro Præfectis Apostolicis), 245, ... 416
 “ **VI.** (pro Episcopis Hiberniæ), 246, ... 419
 “ **X.** (pro Episcopis Galliæ), 247, ... 421

APPENDIX II.

- Responsum S. Officii de 2 Julii 1884, 248, ... 422

APPENDIX III.

Facultates extraordinariæ Episcoporum Canadensium :

- Formula T.,** 249, ... 426
 Facultates Episcoporum Provinciæ Quebecensis, 250, ... 430

APPENDIX IV.

Pagella S. Pœnitentiariæ :

- pro Episcopis, 251, ... 432
 pro Confessariis, 252, ... 437

APPENDIX V.

Censuræ adhuc vigentes :

- A. in Bulla *Apostolicæ Sedis*, 253, ... 439
 B. extra hanc Bullam, 254, ... 450

APPENDIX VI.

- Decretum *Quemadmodum*, 255, ... 455

APPENDIX VII.

- Additiones et emendationes*, 256, ... 460
Index Alphabeticus.

COMMENTARIUM

IN

FACULTATES APOSTOLICAS.

*Pars Prima.*DE FACULTATIBUS APOSTOLICIS
IN GENERE.

CAPUT I.

NOTIO ET INDOLES FACULTATUM APOSTOLICARUM.

Ad naturam indolemque facultatum dignoscendam sufficiet, notione et divisione exhibita, relationem earum tum ad potestatem ordinariam Episcoporum tum inter se compendiarie monstrare.

1.—Notio. Facultas in sensu juridico¹ significat quamcumque potestatem in jure sive proprio sive alieno fundatam aliquid valide aut licite agendi. Strictius vero² prout hic præsertim sumitur, facultas denotat potestatem, quam Superior ecclesiasticus jurisdictione in foro externo præditus cuidam sibi quoquo modo subdito personaliter concedit, aliquid sive in foro conscientie tantum sive etiam pro foro externo valide aut licite aut saltem tuto agendi.

Divisio. I. *In genere:*

a. *Ratione objecti* juxta dicta per facultates conceditur aut 1. quædam jurisdictio, ut absolventi a peccatis et censuris,

¹ De aliis significationibus hujus vocis cfr. Lexicographos.

² *Freib. Kirchenlex.* ed. 2, vol. iv. p. 1195: *Facultäten.*

dispensandi in præceptis ecclesiasticis, in votis, irregularitatibus, impedimentis matrimonialibus etc.; unde hæ recte *facultates jurisdictionales* et aliquando in oppositione ad cæteras, quæ *gratiarum* nomine veniunt, simpliciter *facultates* (in sensu strictissimo) vocantur;—aut 2. datur licentia aliquid alias illicitum faciendi, ut legendi libros prohibitos, Missam binandi etc.;—aut 3. quasi *ad cautelam* dispensatio, licentia etc. conceditur, ut salva conscientia et sine scrupulo procedi possit in casibus, ubi quædam doctrina Theologorum non satis tuta videtur.

b. *Ratione subjecti concedentis* distinguuntur 1. facultates *Apostolicæ* vel Papales: scil. concessæ a Summo Pontifice sive per Seipsum sive per SS. Congregationes Cardinalium et varia Tribunalia S. Sedis;—2. *Episcopales*, scil. collatæ ab Episcopis vipotestatis ordinariæ, ut facultates sacerdotum, qui in Diocesi pro salute animarum laborant; demum 3. facultates *Prælatorum Regularium*, manantes sive ex potestate ordinaria in subditos sive ex ea, quæ extraordinaria vocari potest, unde e. gr. vi specialium privilegiorum a S. Sede sibi concessorum erigere possunt varias confraternitates etc. et aliis ad hoc facultates concedere.

c. *Ratione modi et extensionis* facultates sunt aut 1. *generales* (licet pro certo tempore tantum concessæ), seu pro personis indeterminatis—aut 2. *particulares* seu pro personis determinatis in casibus particularibus per rescriptum¹ et quandoque etiam viva voce datæ.

NOTA. Facultates Episcopis aliisque a S. Sede præter jus commune tributæ, imprimis si generales sunt, etiam *Indultorum*² nomine cognoscuntur, et conceduntur aut propter peculiare loci rerumve circumstantias aut pro generalibus necessitatibus et in *Formulis* stabilibus ad quinquennium, decennium, quinquennium etc. (“*facultates quinquennales*” etc.) vel ad numerum casuum.—Hæ quasi *privilegia*³ aut *privilegia personalia* vocari possunt, et a

¹ *Rescriptum* est *responsum Principis* (Papæ, Legati, Episcopi) *scriptum*.—D’Annib. i. 236.—Communi rescriptum dicitur: S. Pontificis responsum *scripto* datum ad supplicationem, relationem vel consultationem pro casu particulari vel pro privata persona.

² *Freib. Kirchenlex.* vol. vi. p. 698 *Indult*.

³ Ita eas vocat Reiffenstuel: App. n. 20 et 33. *Privilegium* in

Canonistis, quatenus ab eis tractantur, in titulo de privilegiis (*Decretal.* v. 33) expenduntur. Hæc facultates spectant verba a Benedicto XIV. ad Vicarios Apost. Angliæ scripta:

“Cum a Sancta Sede animadversum sit, plurima sæpe contingere in regionibus longe dissitis, quibus ut consulatur, peculiare dispensationes et *privilegia* quandoque opportuna, quandoque etiam ad animarum regimen necessaria requiruntur, ad quæ obtinenda difficile est Romam confugere, eadem Sancta Sedes in more habuit, habetque in præsentem, Episcopis in remotioribus Provinciis commorantibus, quasdam *facultates* impertiri, quibus uti possint vel immediate vel per inferiores Sacerdotes a se designatos.”¹ Significantur scil. a Pontifice

II. *In specie*: Eæ facultates, quæ, in *Formulis* a S. Congr. Romanæ et Universalis Inquisitionis seu S. Officii pridem compositis, et postea prævio plurium Cardinalium examine ab Urbano VIII. 10 Febr. 1637 in nova forma approbatis,² primo tempore ab hac ipsa S. C. S. Officii immediate³ communicatæ sunt, nunc vero a Summo Pontifice per S. Congr. de Prop. Fide totius orbis terrarum non solum Episcopis, sed etiam Vicariis et Præfectis Apost. aliisque “juxta antiquam præstitutam praxin, prout regionum distantia ab Urbe et Diocesium utilitas id postulat,”⁴ conceduntur, quarum aliæ *ordinariæ* sunt, aliæ vero *extraordinariæ*.

a. *Ordinariæ* facultates in decem schematibus ex antiquo fere fixis continentur et ante verba: “Facultates concessæ a SS. D. N.” signatæ sunt: F. I., F. II. etc. i. e. Formula prima, Formula secunda etc.⁵—Ex his Formula I. a S. C. de P. F. communicatur Vicariis Apostolicis⁶ et Episcopis remotiorum regionum, ut Stat. Fœd. Am.; Formula II. Vicariis Apostoli-

sensu stricto est lex privata permanens. Privilegia et facultates etiam gratiæ (in sensu lato) vocantur. Cæterum voces: privilegium, gratia, favor, facultas, indultum, concessio etc. promiscue et in eodem fere sensu passim usurpantur.

¹ Ben. XIV. const. *Apostolicum ministerium* 30 Maj. 1753, §11.

² *Coll. Prop.* n. 141, 142.

³ Reiffenstuel: App. n. 21.—La Croix, lib. vi. pars iii. n. 848.

⁴ *Coll. Prop.* n. 147.

⁵ Nilles in *Zeitschr. f. k. Th.* 1891, pag. 550.

⁶ *Coll. Miss.* n. 31 (ad quinquennium).

cis,¹ et Episcopis Angliæ, Bosniæ² etc.; Form. III. Episcopis Germaniæ, Austriæ, Belgii, etc.; Form. IV. Præfectis Apostolicis; Form. VI. Episcopis Hiberniæ et demum Form. X. Episcopis Galliæ.—Formulæ V. VII. VIII. IX. amplius non communicantur.³ Pro temporum et locorum indigentia deinde sive in his Formulæ manu aliquid inscribitur, sive Formulæ ordinariæ additur una vel altera Formula, quæ

b. Facultates *extraordinarias* continet. *Harum* Formularum existit numerus permagnus. Signatæ sunt aliæ litteris majusculis Alphabeti A., B., C. etc., aliæ inscriptione Extr. a., Extr. b. . . Extr. A., Extr. B. etc., aliæ sine "siglo" incipiunt verbis: *Ex audientia SSmi.*⁴

NOTA.—1. Nostri Episcopis et Vicariis Apostolicis extraordinariæ facultates conceduntur in Formulæ C., D. et E.—Hanc ultimam tamen, ut testatur P. Mich. Haringer⁵ (vir in Congregationibus Romanis non parum versatus), quidam Episcopi non expetunt, opinantes, nimiam facilitatem dispensandi in proximioribus gradibus, pro quibus in ea conceduntur facultates, disciplinæ ecclesiæ damnum afferre.

2. Formulæ prædictæ tum ordinariæ tum extraordinariæ anno 1894 in pluribus immutatæ sunt. Hæ immutationes suis locis notantur.

3. Complures ex dictarum Formularum facultatibus (in specie ex Form. I. Articuli 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 23, 24, 25, 26) a Leone XII. in Brevi *Plura inter* de 11 Julii 1826 § 3 et 4 (cfr. *Bull. Rom. Continuatio* Tom. VIII Prati 1854, p. 437 et Mühlbauer *Thes. Res. S. C. C.* tom. 5, p. 903) Præposito Generali Soc. Jesu, ab hoc Præfectis missionum et ab his aliis sacro missionum ministerio addictis delegandæ concedebantur, ita tamen, ut eas non nisi ex venia Ordinariorum exercerent, si in regionibus horum jurisdictioni subjectis operaturi essent. Alia de variis concessionibus vide apud De Martinis *Jus Pont. S. C. de P. F.* vol. i.

4. Cæterum facultates Apostolicæ specificari etiam possunt ex variis SS. Congregationibus Cardinalium (ut S. Congr. Concilii, Indicis, Epp. et Regul. etc.) et Tribunalibus (ut Signatura Gratæ,

¹ Bened. XIV. const. cit.

² *Instr. S. C. de P. F.* 9 Maj. 1877 ad 11.

³ Nilles, l. c.

⁴ Nilles l. c. pag. 552.

⁵ *Theol. mor. S. Alph.* ed. 2, vol. vi. p. 501.

Dataria, Pœnitentiaria etc.) per quæ a S. Pontifice obtinentur,¹ ex foro, pro quo conceduntur etc. Plura de his infra.

2.—Relatio. I. Quoad relationem facultatum Apostolicarum

a. *Ad potestatem ordinariam et quasi-ordinariam* Episcoporum² dici poterit: *Specialis concessio facultatis generatim non nocet facultati aliis titulis obtentæ, sed ei adjungitur.*³ Unde "*favores, quos Episcopus ab Apostolica Sede personaliter impetravit,*"⁴ prout sunt facultates Formularum, potestatem alias habitam nullo modo restringere censentur. Minime enim præsumi potest, Pontificem per concessionem gratiæ voluisse Episcopum in deteriorem conditionem redigere.

Exceptio tum tantum faciendæ esset, si facultas concederetur pro casu, in quo Episcopus ex potestate quasi-ordinaria ob præsumptam S. Pontificis voluntatem procedere valuisset. "Quomodo enim," ait Feije,⁵ "*præsumptæ Pontificis voluntati locus esse posset, ubi de expressa constat?*" At hic casus vix occurret. Nam ex una parte usus potestatis quasi-ordinariæ non videtur esse restrictus, ubi usui indulti Apostolici quoad executionem difficultas notabilis obstat,⁶ ex altera vero parte Formulæ et præcipue Formula prima etiam illis, qui non sunt Episcopi diœcesani, aliquando conceduntur, imo hæc primitus a S. C. S. Officii præcipue pro horum usu composita esse videtur.—

Sane Vicarii Apostolici, licet episcopali caractere aucti, Episcopi diœcesani et Ordinarii in sensu juris non sunt, sed jure delegato tantum ordinariam exercent potestatem, quæ diœcesanis Episcopis inest. Ideo tantum jurisdictionis habent, quantum a Romano Pontifice eis conceditur.⁷ Ergo facultates ab Episcopo alioquin habitæ, si in Formula ejusdem tenoris

¹ Plura de his vide ap. Bangen: *Die Röm. Curie*, Münster 1854 et Baart: *The Roman Court*, Milwaukee 1895.

² Cfr. infra n. 24.

³ Bouquillon: *Th. mor. fund.* ed. 2, n. 168, nota 7.

⁴ *Decr.* n. 321.

⁵ n. 513 ad fin.; *Zit. Disp.* p. 48, 3.

⁶ Cfr. *Act. S. Sed.*, xiv. p. 155-166.

⁷ *Zit. App.* p. 127; cfr. *Coll. Miss.* n. 14 et 15; *Coll. Prop.* n. 50.

etiam Vicariis Apostolicis concedi solita inveniuntur, per hoc manent intactæ et concessio respectiva pertinent ad Vicarios Apostolicos. Quare e. gr. Episcopus, cum in interstitiis dispensare possit vi Trid. xxiii. cap. 13 et 14 *de Ref.*, non tenetur observare clausulam Formulæ I. (sub art. 1 eandem facultatem continenti) appositam sub art. 29, ex qua non posset suum subditum dispensare ab interstitiis eo quod commoratur extra Diocesin.¹

II. *Relatio facultatum ad se invicem*, si eandem materiam respiciunt.—Hac de re sequentia notanda esse videntur:

a. Singulis SS. Congregationibus Cardinalium negotia specialia secundum institutionem et nomen assignata sunt; at de rebus minoris momenti ex usu introducto sæpe plures tractare et respective facultates concedere possunt. Si vero supplicatio ab una Congregatione suscepta postea ad aliam dirigitur, hæc eam ad priorem remittit; insuper si petitio in una denegata est, et reticita hac denegatione ab alia id, quod petitum est, conceditur, hoc ex const. Innoc. XII. *Ut occurratur* 4 Jun. 1692 nullius valoris est.²—Idem valet, si adita Dataria recurritur ad S. Pœnitentiariam.

b. Facultates a S. Sede Episcopis aliisque conceduntur non tantum per S. Cong. de Prop. Fide, sed etiam per S. Pœnitentiariam. Alibi enim Episcopi etiam facultates S. Pœnitentiariæ habent,³ quas, ut videtur, etiam nostri obtinere possent, de facto autem non habere videntur. Similes conceduntur quibusdam confessariis in "Pagella."⁴ Talis pagella in his quoque regionibus haberi potest. Ideo suis locis facultates in ea contentas apposui. Jam vero facultates a S. Pœnitentiaria concessæ a facultatibus S. C. de P. F. quoad clausulas differunt. De qua differentia hæc apud Aichner⁵ leguntur: "Proposita quæstione, quænam sit relatio mutua inter facultates impressas Episcopis concedi solitas tam a S. Pœnitentiaria quam a S. Congr. de Prop. Fide, responsum fuit: Illud tibi significandum habeo, quod nimirum, cum a SS. Domino Nostro dentur facultates sive per S. Congr. de

¹ Nilles l. c. p. 551.

² Baart: *The Roman Court*, n. 233.

³ Cfr. infra n. 251.

⁴ Infra n. 252.

⁵ Pag. xxiii. 11; Feije ed. 4, n. 615.

Prop. Fide sive per S. Pœnitentiariam, cumque Ipse attentis locorum, personarum et temporum adjunctis eas ampliores vel arctiores concedat, neutra ex Congregationibus facultates per alteram datas coarctare dicenda est, nisi expresse id in rescripto cautum sit." Unde quoad facultates ex *diverso titulo* obtentas, prout sunt prædictæ, tanquam principium generale statui potest: Gratia non nocet gratiæ. Quare etiam juxta responsa S. Congr. Indulg. ille, qui ex privilegio Ecclesiæ suæ adnexo seu *reali* bis in duplici Missam de Requie celebrare potest, si ei eadem facultas at *personalis* conceditur, utraque uti et quater in nigro colore, festo duplici occurrente, litare poterit. Simile quid habes infra n. 154 de altari privilegiato. Contrarium autem juxta eandem responsa dicendum esse videtur, si quis facultatem, quin alterius ejusdem tenoris mentionem fecerit, ex *eodem* titulo obtinuit. Imprimis ex cap. 38 (iii. 4) in 6. generali gratiæ derogat posterior specialis, licet de ea non fiat mentio.

Quoad facultates ad *casus particulares determinatas*, si *dispensationem* continent, perpendendum est 1. annon facultas prius expetita per renunciationem aut revocationem implicitam (petendo alteram idem objectum spectantem) cessaverit. Ex mente enim legislatoris dispensatio non nisi ex quadam necessitate concedenda est, ita ut dispensatio, quæ per petitionem alterius in eadem re quasi superflua declaratur, irrita evadat (cfr. n. 42).—2. Videndum est, annon facultas posterior ob subreptionem i. e. ob reticentiam facultatis prius obtentæ nulla sit. Invalida enim est secunda dispensatio reticita prima, si a *Papa* impetrata est super *eundem defectum* ac in prima e. gr. si super eandem irregularitatem primo dispensatio petitur ad Ordines suscipiendos et dein, hac reticita, ad dignitates obtinendas. Dico: a *Papa*. Secus enim tenendum, si utraque ab Episcopo petatur.¹ 3. Communiter dicunt, facultatem super delicto, reticita priori super eodem obtenta, esse invalidam, et e. gr. facultatem dispensandi in impedimento, irregularitate etc. ex crimine ortis esse nullam, si reticito relapsu in idem crimen obtenta fuerit post eandem alias concessam. Quod de dispensationibus tenetur, etiam de absolu-

¹ Pyrrh. Corr. lib. i. cap. v. ¶ *Et est.*

tionibus dicendum esse videtur, ita ut facultas petita ad absolvendum a censura invalida sit, si relapsus in eandem post absolvendi facultatem prius obtentam et applicatam reticetur. —Idem 4. *generatim loquendo*, tenendum est, si secunda facultas ob ejus concessionem jam prius factam multo difficilius concedi soleat.¹ Dico: *generatim loquendo*; in casibus enim particularibus non raro difficile est discernere, an facultas ex reticentia prioris cujusdam concessionis valida sit necne (cfr. n. 70).

NOTA. De relatione facultatum fori externi ad facultates fori interni vide n. 17 seq., de aliis relationibus in operis decurso sermo erit. De facultate Episcopi in casu ad S. Sedem delato cfr. n. 41, nota 1 et n. 75.

¹ Feije n. 719.

CAPUT II.

DE FACULTATUM APOSTOLICARUM INTERPRETATIONE.

ART. I.

REGULÆ GENERALES.¹

Cum facultates omnino a voluntate Superioris (Pontificis) pendant, ne erronee applicentur, verba, quibus voluntatem suam Superior expressit, rite intelligi debent, ideoque *quatenus aliquid obscuri* in se contineant, recta interpretatione indigent. Dico: *quatenus etc.* manifesta enim non interpretamur, et “cum nulla in verbis est ambiguitas, non debet admitti voluntatis quæstio.”

Quoniam facultatum interpretatio cum interpretatione legum intime cohæret, et in multis cum ea convenit, quoad hanc non erit supervacaneum breviter notare

3.—Principia generalia. Nimirum:

I. Ratione *objecti* interpretatio, quæ in legibus fit, **a.** alia est *declaratoria* seu *comprehensiva*, ea scil., qua verba legis, prout in sensu proprio vel vulgari vel juridico recepta sunt, in favorabilibus quidem late, in odiosis vero stricte ita explicantur, ut neque plus neque minus in legem inferatur, quam legislatoris verba exprimunt;—**b.** alia est *extensiva*, ea scil., quæ, verba in proprio vel vulgari vel juridico sensu accepta egrediens, legem ad casus non comprehensos, sed comprehensivos similes ob rationis identitatem extendit, prout hæc cum primis valet in correlativis, æquiparatis, connexis etc.—ex principio: “Ubi eadem ratio exstat, ibi eadem est juris dispositio.”

II. Ratione *causæ*, ex qua oritur, interpretatio alia est *authentica*, alia *usualis*, alia *doctrinalis*.

a. *Authentica* i. e. facta auctoritate legislatoris, scil., Papæ et SS. Congregationum Cardinalium a Papa ad hoc auctoritate

¹ Marc n. 167 seq; D'Annib. i. n. 184.